ГОДИНА XXVII. На Цетињу, у суботу 10 јануара 1898. БРОЈ 2.

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф., на по године 2 ф., на четврт године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6 ф. на по године 3. ф. на четврт године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње 20 фран. у злату, на по године 10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском упутницом непосредно администрацији „Гл. Црног.“ на Цетиње, или отправништвима новина на коју драго пошту: а коме је наручније, може се претплатити код г. [illegible] кнјаж. црн. агента у Котору и Дописи се шаљу уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 3 новчића за први пут, а за сваки даљи пут по 2 новчића.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— Њихова Височанства Кнагиња Милена и Кназ Насљедник и Њ. Н. С. С. Кнагињице Ксенија и Вјера и Кназ Петар, у пратњи г. Сл. Ђурковића, г. Миша Поповића, г. Мила Церовића и госпође Енеско кренули су јутрос преко Котора за Напуљ. Његово Високанство Господар отпратио је високе путнике до Његуша.

— Г. Депре са госпођом отпутовали су у Крф, да проведу тамо неколико дана.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ, 9 јануара.

Петроградско „Н. Времја“ доноси сљедећи врло карактеристички уводни чланак: „Јучер се свршило у кнажевском Двору бугарске престонице. великом свечаношћу, освећење православне домаће капеле. Церемонији су присуствовали: Кназ Фердинанд, супруга његова Кнагиња Марија Луиза, насљедник Кназ Борис, мати Кназа Фердинанда принцеза Клементина и његов брат принц Филип, а такођер и дипломатски преставници православнијех држава — Русије, Румуњске и Србије. Послије богослужења Кназ Фердинанд је изговорио веома значајну ријеч, у којој говорећи о православној бугарској цркви, употребио је израз: „наша света црква,“ споменуо имена православнијех светитеља, и бугарскога цара Бориса назвао је: „наш правовјерни цар,“ изразивши наду, да ће дан освећења дворске православне капеле у Софији с временом постати „историјскијем даном“ за Бугарску. Да се схвати демонстративни значај ове ријечи, треба имати пред очима, да ју је изговорио Кназ-католик, у присуству супруге и матере, које такође припадају католичкој цркви, и што више које су биле позвате са безусловне мржње противу православија. Што је Кназ Фердинанд присуствовао са својијем православнијем сином јучерашњој црквеној свечаности, то није ништа изванредно, али што су га пратиле Принцеса Климентина и Кнагиња Марија — Луиза, пред којијема је он назвао православну бугарску цркву „нашом светом црквом“ — то ће бити за многе потпуно изненађење. При кнаж. бугарс. Двору очевидно влада расположење, које потиче из бриге, да се обезбједе Бугарској симпатије Русије. Прије ове депеше из Софије, иностранн листови јавили су да кназ Фердинанд намјерава на нову годину објавити повратак у војену бугарску службу свијех официра, који су се били удаљили у Русију за вријеме мрачне епохе диктатуре Стамбулова, што се одавна у Петрограду жели. Чини нам се да је Кназ Фердинанд изабрао згодно вријеме за ове демонстративне кораке. Из Београда долазе о посљедње доба вијести веома чудновате. Министарство Владана Борђевића као да се справља на државни преврат. Оно је добило од младог Краља Александра I. сасвијем фантастичко наименовање за главнога команданта српске војске оног истог Милана Обреновића, који је назад неколико година, стојећи на челу српске војске, био поражен бугарском војском покојњега Кназа Александра. Није треба говорити, како на ове мјере садашње београдске владе гледају и наши владини кругови и наше јавно мњење. Г. Владан Ђорђевић похитао је да у неколико недјеља сведе на нулу све оно што је било постигнуто његовијем претходницима за учвршћење и појачање љубави Русије према Србији. И Кназ Фердинанд поступа мудро старајући се у такво вријеме, да се у Петрограду односе саснијем друкчије према Софији неголи према Београду, добивајући што више доказа добријех намјера бугарскога Кназа.“

Сада знамо на који је начин Њемачка окупирала у Китају Кјао Шау. Китајски Цар формалнијем уговором уступио је Њемачкој дотични залив са околнијем земљама, које остају и даље нераздјелнијем дијелом китајског државног земљишта. Предвиђен је и случај када се те земље могу повратити под фактичку владу китајског Цара, који се обвезује Њемачкој да уступи другу луку, ако ова уступљена не узадговара потребама њемачког бродовља. У ствари самој тиче се коначне уступке са предајом од стране пекиске владе влади њемачкој свијех њенијех врховнијех права на залив и његове обале. Тијем се нашао начин да се удаљи мисао о диоби Китаја. Петроградско „Н. Времја“ вели, да се тако нашла формула, помоћу које свака држава, која има трговинске и поморске интересе на далеком истоку, може обезбједити те интересе, не дајући повода никоме тврдити, да се хоће дирати у цјелину и неприкосновеност земљишта небесне царевине Русија и Француска не могу бити тијем незадовољне. Само Инглеска може бити незадовољна, којој не иде у рачун да се китајске воде претворе у воде међународне. За то се могу разумјети вијести посљедњега доба о покушајима инглеске владе да ступи у споразум са Јапоном противу догађаја, који се могу појавити логичком посљедицом формалне и званичне уступке Кјао Шау Њемачкој. Али јапонска влада као да не хита у споразум са Инглеском, признајући боље и корисније за себе сачувати добре односе са свијема великијема државама, које сада обезбјеђују своје интересе на далеком истоку.

ДОПИСИ

Уцињ, 3 јануара. — (Божићни празници и нова година.) За ријеђ ми се чињаше заиђи веселе Божићне празнике и нову годину, која бјеше особито и ријетко веселе у Улињу. Поред ведријех и топлијех декембарскијех дана, као и сада, када човјек може ићи и у љетнијем хаљинама, као да смо на еквадору, свијетли празници затекли су нас и у добром здрављу. Па неможе, а да се у човјека сама пјесма и осјећај не пробуди и тим прије, кад се сјети онијех знаменитијех бадњака и ноћи, када Црна Гора том приликом избра стазу и пут за своје спасење, предвођени митрополном главом — знаменитим владарем владиком Данилом. Па зато и наши српски бадњаци, подржавајући народни обичај, подсјећавају нас и на оне историчне бадњаке, који се прелише крвљу јуначке слободе, све: „чистећи губу из торине“ да „благородством српство дише.“ —

Тијех дана нијесмо ли у цркви: ту ти је архијереи — врли митроносац Хаџи Савва Косановић са мјесним свештеником, ђе свесрдну молитву приносе Богу за срећу, јединств - и величину српскога народа; па тако на сами Божић, као и друге сљедујуће празнике црква бијаше пуна побожног народа. Полажење, чашћивање и поздрављање, све је било у велико, којему весељу предхођаше и сами управник нахије госп. Марко Петровић, код којега се ишло на честитање о празнику. Ту, па и на све стране чују се здравице и одушевљено кличање: живио Господар!

Овакви бијаху Божићни празници — и посљедњу вече, веселим сједником уз угодну забаву код г. управника одпраћаше се стара година, а чекаше нова. Многобројним сједницима, што горе што ли и опет доље у сами дворац „Ратислава“ постављени бијаху астали за којима се сједијаше и причаше уз доброга чашу вина. Међу српским родољубивим пјесмама, које се у велико би пјеване, чути се шћаше и по која арнаутска арија, што је би пјевали наши мухамеданци, да се при путни не осврћаху на прошлогодишњи и скори изгуб врлог србина и позватог јунака Вучијег дола г. Филипа, првог братучеда г. управника. Кад је час, да се опраштамо старе године, опраштасмо се уз друштво добре софре јела и пића, коју је благословио мјесни свештеник, прво давши Богу хвалу, што је милостив био уздржати здрава Узвишеног Господара, Височанствени Двор, Његов народ и домаћина. До мало, ето опет дође и нова година, па господин управник узима у руку чашу и напијајући своме Господару, здравио: за Његов дуги и срећни вијек, желећи да га ново љето крупи сваком срећом и напретком. Здравица је попраћена са живио! химном и опет живио!! Да, сад се већ отишло кућама, на подужи у постељи одмор. Но први дан освануо је као добра срећа: топло и угодно, као прољетњи дани. Час је девети, и већ почиње Божија служба; зову на молитву велика звона новоподигнуте саборне цркве, па до мало прикупљају се вијерни на молитву. Службу је вршио мјестни парох, којој од слабости од „ифлуенце“ није могао присуствовати г. Митрополит Косановић, па је тако и даљи чин „благодарениј“ на „нови год“ морао бити извршен са „многољетствијем“ за Господара и цио Височанствени дом, ђе пјевцима уз „многаја љета“ придружеваше и народ своје — амин! Па сад је ли се и то свршило, неосврћући се, да се код г. Управника чекала нова година и одиграло од ње који пријатни час, понавље се честитање код истог без разлике вјере и народности. Но понајвећи овдје дио бијаше мухамедански, у који да шћаше љубље загледати, познати се хтјела нека сумор и сјета. Шта је тамо? — Негдје по одавна они су поднијели преко Управника молбу, којом просе особито благоволење и милост Владаоца, да их ослободи војничког живота и школског обвезног стања за васпитање, не из другог начела или пркоса, већ јединствено што су такови заузети вјерним дијелом морнарства и поморске трговине, с чим се Улцињ вјековно и дичио, као добар поморац. За то онако ладно и зебливо и стојаше садјелито увршћена маса мухамеданаца, у чијој средини изволио је доћи и г. Управник, па им прочитати ону депешу којом им особита милост и благоволење Његовог Височанства Госп дара тражбину повлашћива. — Боже мој, каколи се од једанпут сумор онај преокрену у особиту радост и веселе којега бјеше свједок многобројни гласови и честоповторајући ускликa: живио Господар!! Тумач јаке радости била је њина пјесма, таламбаси и ћемани, бубњеви и свире, игре и разне пјесме и сгруписано коло мухамеданске господе и бегова, шта више и чашћивање са пићем и остале, који им се бијаху придружили учашћу. И глуво доба ноћи, на растанку са сједника чути се хоћаше још по који, ђе остављајући добру ноћ као „на благу вече“ виче живио Господар! За то као на вјечито сјећање тога Владарског благоволења, на дан догађаја, установили су из особите поданичке благодарности „Дуав“ молебствије за срећновладајућег Господара и цио Пресвијетли дом!

Ето таквим се начином овдје провела нова година удружени слогом и слободом, какве игђе може човјечанство да ужива. И дај Боже да она буде све чвршћа и сретнија!

—В—ћ.

Књижевност, умјетност и просвјета.

† Г. А. Захарин. У Москви је умро чувени професор московског университета Григорије Антоновић Захарин. Он је уживао име, какво у ријетко добивају руски љекари. Он је добио то име највише као практички љекар, имајући ријеч у вјештину да распознаје болијести, велико знање и огромно искуство. Из свијех крајева Русије долазили су болесници код Захарина, да чују његово мњење. Ниједан болесник није се могао пожалити, да му Захарин није познао болијест; ниједан љекар није могао рећи да су Захаринова испитивања била површна и да нијесу дијагнозе биле потпуно образложене. За то је Захарин морао ограничавати круг својијех клијената, те сваки болесник није могао к њему приступити. За то није могао ни да остави науци знатнијех медицинскијех дјела, већ што је по који чланак писао по медицинскијем органима.

Захарин је рођен г. 1829, а г. 1852 довршио течај медицинскога факултета, и одма постао асистентом факултетске терапеутичке клинике. Г. 1860 постао је доцентом на московском свеучилишту, и већ прве његове лекције обратиле су на њега оћу пажњу и стадоше привлачити мноштво слушалаца. Нијесу прошле двије године и он буде изабран за редовног професора па и за управитеља факултетске терапеутичке клинике, на челу које он је стојао 35 година.

Најдрагоцјенији његов прилог медицинској науци биле су његове клиничке лекције у четири свеске, које су биле преведене на француском и њемачком језику.

Захарин је често био позиван у царски Двор, и био је главни љекар у болијести Цара Александра III.

Оставио је име своје и у Црној Гори као добротвор, давши 15 иљада рубаља за водовод на Даниловграду.

Вјечна му памјат!

(Позив на претплату.) У свих народа виђамо у новије доба живахан књижевни рад — само у нас као да прилике не дају књижевности, да проживи снажним животом, само у нас као да нема живог, слободног даха. Ако и имадемо књижевну повјест, ако и имадемо великих књижевника — живота бујног, заносног, младеначког живота данас није. Каткад се само показује у књижевности по који појав, што одаје, да имаде ипак људи, који не спавају, не фантазирају само о прошлости нити немоћно не погрђују свијета — доказ, да имаде ипак људи са свјесним и озбиљним тежњама, људи — који погледавају здравим очима у свијет, те настоје, да га упознаду и да створе у нама што чишће појимање, да успоставе у нас моралне силе, примјерене модерному животу.

Такова настојања хоћемо да подупремо; хоћемо да окупимо у коло

„МЛАДОСТИ“

људе, који тако радо, признате борце а поглавито млађе силе, које су без средишта, без органа. Ми морамо да будемо млади, хоћемо ли живљети — душевно нас старанство води у пропаст. Ми морамо да си створимо мишљење, пошто оно наших отаца није за нас; они су га створили за себе — за свој свијет. Према данашњим одношајима — а било је ваљда увијек тако — само устрајним радом око напретка можемо да докажемо наше право на живот. Нама се ни најмање не пристоји, да погледавамо задовољно на до сада стечено; за то ће бити доба у старости. Но канимо рушити, што су они саздали. Дичимо се створеним. Но не ћемо глодати прекрштених руку, клањајући се прошлим временима. Ново доба — нове задаће.

У нас се већ развио донекле и свеудиљ се развија друштвени живот модерног облика, према томе се развија у трајних те озбиљних људи и мишљење, што одговара новим приликама. И просвјета про-

дире напокон овим или оним путем међу људе — а у нас нема књижевности, што би својим животом заступала осјећаје и мисли људи новога кова.

Ако човјек хоће да чита памфлете на новије животне покрете — тога има у нашим књигама доста. Но мало имаде до сада књижевних производа, који су потекли из појимања нових тежња, производа, те би одавали штовање боли, што тиште и узнемирују данашњег човјека.

Тој потреби хоћемо да задовољимо, донашајући у „МЛАДОСТИ“ раније, што ће показати, да душа људска није опустјело, испрљено поље порастом досадашњих плодова, већ да је она плодно поље, на ком може да израсте бујно рашће новог живота.

Што је младо, што показује истинито чувство, то нека буде за нас. Што није истинито, на души истинито, то одбијамо. Не треб[illegible] [illegible] лиц[illegible] нама [illegible] срца, истин[illegible] чувства. Заступ[illegible] живот против насиља под којим му д[illegible] обликом.

Како нам је настојање умјетничко културно, а не политичко, то се не ограђујемо проти ничему, што видимо у туђих народа — особито словенских — да је здраво и цијело. Донашат ћемо изворне и преведене радње из свих свјетских књижевности модерног смјера. У западних и сјеверних културних народа створила су се у новије доба многа дјела, која својим упливом на публику и књижевнике могу да побуђују на развој мишљења и укуса. Не треба да наши писци опонашају странце, већ да приму у се слободу, којом дише нова књижевност Запада и Сјевера, која треба да ободри и просвијети оне, који ћуте у себи тежњу, како би створили мисли према природном нагону.

Такова душевна свеза са страним народима допринијет ће и сугласју те душевној заједници с њима — заједници, коју мора да одобрава и тражи свак, који зна, колико је тога лијена и добра, што процвјетава у међународном саобраћају наображених духова. Особито у погледу словенских народа, а по готово пако, што се тиче Срба, који су нам најближи својим ћућењем, животом и језиком.

Пошто ће се „МЛАДОСТ“ бавити око питања модерног живота, не ће пустити с вида знанствено настојање око упознања истине човјечије душе и њених културних одношаја према природи и према друштву. У нас се до сада у том погледу врло мало радило, врло мало... Наша ће бити скрб, да освјежимо зрачиште, задимљено и замрачено немаром и незнањем.

Особиту ћемо пажњу посветити толи важном и занимивом питању око нарави и друштвеног положаја жене. У ниједној ствари можда не има толико пресуда и претјерних неваљалих назора, као што у погледу потреба женске нарави, даначе о тој нарави мало ко што право знаде — то се бо види по друштвеном животу. До сада се у културном раду обазирало на њих мало или никако, већ се само настојало, како тако да их се покори стању, што га оне нијесу створиле. Позвали смо за то и списатељице, да проговоре и оне у нас: жене саме нека говоре о својој ствари.

Позивамо овим све љубитеље лијепе књиге и пријатеље истине, те праве и неовисне умјетности, да нас подупру у нашем настојању, подупирући наш лист. Особито се обраћамо на хрватске и српске жене, које ће у нас наћи штиво према својим интересима и душевну храну, која ће им кријепити душу и разбистрити појмове, да познаду стање своје.

Да се прокрчи пут слободној мисли, да се освјеже народне силе — томе је крајње вријеме. Ако „МЛАДОСТ“ то постигне, извршила је прву своју задаћу.

За управу: Дундо Јени. Душан Николајев Влавшић. Сладоје Шмит-Југовић.

*

„МЛАДОСТ“ излази у најелегантнијој опреми у недјељи [illegible] два пута на мјесец; [illegible] бр[illegible] има [illegible] два и по [illegible] умјетничким прилогом.

[illegible]на са поштарином на четврт го[illegible] фиор. 2. —; за све ђаке фиор. 1.25.

Сви се листови, наруџбе и новци шаљу на [illegible]днога од потписаних издавача у Бечу, а дописница је довољна, да се свакоме доставе на увид 1. број, који ће изаћи прије Божића са обилним садржајем; не и врати ли се број за 8 дана, сматра се дотични претплатником за прву четврт.

Молимо све хрватске, словенске и српске листове, да изволе донијети овај позив.

Беч, почетком децембра 1897.

Управа „Младости.“

(Позив на претплату.) Приличан одзив господе претплатника, на моју другу књигу, као и то да ми је Висока земаљска влада уз обичан рабат, откупила од I. и II. књиге по 200 примјерака, омогућило ме је, те сам дао у штампу, III. књигу.

„ИЗ НАРОДА И О НАРОДУ.“

У овој књизи биће штампано „Смиље и босиљ убрато из српског народног врта,“ а то су српске народне женске пјесме.

У цијелој збирци имаде 120 пјесама, међу којима имаде 19 варијаната. Остале пјесме нијесу до сада нигдје штампане, — нијесу бар у овећим познатим збиркама, које ја имадох при срђивању ове збирке.

Књига ће бити од 10—12 штампаних табака, исти формат и израда као и у првијех мојих књига, само артија нешто боља.

За претплатнике из Босне и Херцеговине, као и за оне из аустро-угарске монархије стоји један примјерак 50 новчића, а за претплатнике из Србије 1 динар и 20 дин. пара у злату.

Г. скупљачи добивају једанаести примјерак на дар, а г. претплатници књигу о мојему трошку.

Рок претплате траје до краја фебруара мјесеца када ће и књига бити готова. Претплату ваља слати потписаноме.

Умољавам све моје личне пријатеље, као и пријатеље српске књиге, а нарочито г. г. свештенике и учитеље, да се око сабирања преплате заузму, на чему им у напријед захваљујем.

Лука Грчић Бјелокосић

Јајце у Босни.

НАРОДНА ПРИВРЕДА

Газдовање у опустошеним сеоским шумама.

Мале сеоске и општинске шуме изгледају жалосно, негдје биједно шиботареће, а неке стојећи послије сјече пусте. Земљиште тих шума, лишено охраве прорашћа испирато водом, рађа само вењу, отровне травчице, а највише обрасте вриском. Разумије се, да не може ни говора бити о приходу од тих шума, који би био бар толики, да се пореза плати. Такво је земљиште за много година на терету осталом имању. Па и очи господареве залутају к њему само с болом у души и с непријатним успоменама. На њему су тешке клетве и грјеси многих.

Обично седам грјехова доводе шуме у такво жалосно стање: 1. недостатак љубави према шуми и дрвећу; 2. жудња за добити, праћена безобзирном горосјечом; 3. незнање и немар према шумским наукама; 4. слободно и вољно дијељење имања и усљед тога опадање; 5. непотпуно немарно пошумљавање или стварање потпуне голети; 6. често и претјерано купљење лишћа по шумама; 7. безобзирно напасање стоке по шумским младинама.

Свак зна који га је гријех стигао, те га каје, било са своје кривице, било са кривице својих предака. Данас имамо опустошене сеоске шуме, то зло у народном газдинству, и то, веома развијено.

Још дјететом слушао сам од старијих људи (а данас, на жалост, увиђам), да безобзирна горосјеча отуђује од имања многога сељака и гони га у наднице ако не у прошњу.

Јадник, прије но што пропадне сасвим, обара посљедњи остатак шуме, те природне штедионице свога имања, и продаје га, да се привидно помогне. О пошумљивању изнова не стара се; а кад му на имање дође други, онда тај има доста посла око запуштена имања, прије но што може и помислити на пошумљавање пустога земљишта. Па и кад хоће да приступи том послу, онда нема гдје да купи сјемена или садница. Шумар са блиског великог посједа обично му скупо прода саднице. Ну какве? — Које су и по неколико недјеља лежале за плотом растила. А баш да су и добре биле, сељак не зна, кад и како ваља да их сади. На крају крајева, послије неколико узалудних покушаја, он долази до увјерења „да на његовом имању дрвеће не расте, да ту није земља за њ“ и оставља све на Божју вољу, па на та мјеста и не иде, да му се душа не заплаче за страћеним новцем око пошумљивања. Тако то траје неколико година, а послије долази шумско надзорништво, које га казнама нагони на пошумљавање. И онда тек: „С Богом вољо, с Богом љубави према шуми и дрвећу.“

Кад би наши сеоски учитељи, поред стрељачких, позоришних и сличних друштава, гајили са ученицима у часовима одмора и саднице и воћкице по растилима — Бога ми би за кратко вријеме у нашој домовини дружније стајало са пошумљивањем неродних или опустјелих земљишта. Кад растило да добрих, здравих и јевтиних садница; кад искусан шумар да савјета, а сељак с вољом и пажњом ради: за цијело ће небо наградити труд успјехом.

О, кад би нешто сваки, ко има неродне земље, имао вазда на уму: да шума даје човјеку читав низ свакидањих потреба; да је природа везала за шуму, за дрво, сав човјечи живот, од дрвене кољевке до дрвеног мртвачког сандука! Кад би се свуда старало о томе, да се голо земљиште или чемерне сеоске и општинске утрине промјене у велике и здраве шуме!

Разумно газдовање и старање потребно је и очуваним шумама и онима што само животаре.

Из шуме не треба узимати годишње више дрва, но што за годину прирасте.

У шуми треба да буде спремно увијек толико дрвета, колико кућа и имање сељаково неминовно потребују у случају какве несреће.

На имању ваља у дрвима штедити што се може више, како би претекло и за продају. Дакле, куће ваља градити што тврђе против пожара, т. ј. са што мање дрвета. Пећи и одаје, које се грију, удесити како треба, а ограде и остало не градити од дрвета. Живе ограде често пута послуже много боље него дрвене, које лако и брзо труну.

Дрво се најбоље претвара у новац отесано или сложено на мјеру. Сваки пањ на равном земљишту ваља ископати, јер је понеки добар за разне потребе.

Сваку површину, ма она била само за једну квадратну стопу, ваља с прољећа засадити, ако је прије на њој било дрво па оборено.

У сеоској или општинској шуми ваља да расту, у колико то положај њен допушта, све врсте лиснатих и игличастих дрвета, како би била обезбјеђена свака потреба имања. Нека се по њима гаје смрча, бор, бреза, и ариш, и то тако да од 100 дрвета буде 50 смрча 20 борова, 10 бреза и 10 ариша, по окрајцима шуме. Смрча из растила сади се трогодишња, ариш двогодишњи, а бор годишњак. Бреза се сије у бразде или мјестимице. Овака мјешавина брзо успијева и добро напредује. А бреза, која има да најбрже расте, прорећује се, да не шиба околно дрвеће, па и иначе даје доста дрвета, веома подесногa за разне ствари.

Паметан човјек неће своју стоку напасати по младим шумама, нити ће пуштати на пашу туђу.

Купљење лишћа за простирку стоци допушта се само по зрелим шумама, па и ту што може мање. Рационалан економ зна, да је купљење лишћа убитачно по шуме. Ако се њива не ђубри, неће ни родити. Шуме се не ђубре никада, и ако им је ђубрење потребно за живот, као год и пољским усјевима. И да им се сад згрће оно ђубре, које оне саме себи спремају! Збирање лишћа из шума повлачи за собом штетне посљедице, као год и однашање ђубрета с њива.

Разумни економи, помажу се да дођу до сталског ђубрета или сламне простирке:

1. Ваљаним обдјелавањем и засијавањем земље у вријеме, да им буде више

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ПОСЈЕТА КОД ЗАХАРИНА.

(Из „Н. Времена“).

Ја веома волим да се савјетујем са љекарима, особито са знаменитијема. Један мој пријатељ у Паризу једном хтио је да ми што поклони на мој имендан и питао је преко трећег лица, што би ми мило било; ја сам одговорио, да ми највеће задовољство може учинити, ако на мој имендан позове код мене три најзнаменитија париска љекара, који би опредјелили од чега болујем. И збиља тај дан Потен, Делафуа и Бушар прегледали су ме и закључили que je n'ai rien. Ипак им то није сметало да ми нареду које-шта, и у сваки случај да ме посавјетују да пођем на воде Evian les Bains, које ништа не значе, као што је познато, и чија је моћ најчудотворнија за љекарске џепове.

Назад осам година ја сам се жалио на здравље моме знанцу, врло уваженоме И. П. Архипову, који је не давно прије времена преминуо. Он је сам страдао од болијести срца и одазвао ми се с тога саучешћем.

[illegible] професу[illegible] ском универзитету, рече ми; ни[illegible] боље од њега опредјелити вашу болијест. Код њега је скоро одио Трирогов и био је задовољан. Ја ћу замолити још Н. А. Љубимова, кога у Москви сви љубе, да и он пише Захарину.

Ја сам по гласу одавна знао за Захарина и слушао сам стотину прича о његовој жеђи и ћудљивости. Кад сам казао петроградскијем љекарима, да намјеравам поћи код Захарина, они су иронички намигивали, ал ја ипак користовао сам се божићнијем празницима и пошао сам.

За основну диагнозу код Зихарина је била потребита особита процедура; требало је унапријед одредити дан и уру. Пошао сам у клинику, гдје је тада Захахарин предавао. То је била још стара клиника. Видио сам голу бијелу дворану пуну пунцату слушаоца; један дио ученика, не имајући мјеста у дворани, стојао је у ходнику; врата дворане су била растворена. Тада Захарин још није био осн[illegible]вао фонд на корист црквено-парохијалнијех школа и уживао је популарност ученика. Он је читао, или боље, бесједио полако, заустављајући се. Видећи да ће лекција још дуго трајати, ја сам му послао по послужитељу писма Архипова и Љубимова и моју визит-карту. Захарин ми је поручио, да ће ми у вечер послати свога асистента г. Никулина.

И збиља, асистент дође код мене, да ме потанко прегледа, узео је разне податке за анализу, и рекао ми је да ће приуготовити свој рапорт за сјутра у јутро, и да ћу добити одговор од Захарина, кад м[illegible] може примити; уз то ме асистент предупредио, да је код Захарина манија, да [illegible] питају, него треба само [illegible] на питања, и такођер да не [illegible] се рукама маше и да се прекида.

Посјета је била одређена на уру у његовој двокатници, у Првој Мјешчанској улици. И ако је Захарин имао неколико другијех кућа у Москви, и његово се имање тада цијенило на четири милиона, али је његов стан био сасвијем скроман, соба за примање мала, са јединијем накитом сликом грофа Д. А. Толстога, кога је Захарин лијечио са успјехом.

Тијем поводом ја сам чуо од особе, блиске грофу Толстоме, сљедећу анекдоту. Захарин је неколико пута долазио из Москве у Петроград код Толстога и никада није хтио узети новаца за посјету, и ако је за сваку такву посјету Захарин обично узимао пет иљада рубаља. Када је Захарин посљедњи пут дошао, понудили су му хонорар. — Гроф је запитао: Јели примио? — Примио је, — одговорише му. — То значи да ћу умријети, да више нема наде, — рекао је граф. И збиља кроз неколико дана он је свршио.

И ако је Захарин добивао за посјете на хиљаде, он није отуда учинио своје имање. Њему је помогла дружба са једнијем извијеснијем банкијером. Јеврејима је врло мило да се лијече; Захарин је пажљиво пратио здравље богатог банкира, а он је са успјехом полагао његов новац у разне своје банке, трговачке и земљорадничке. Причају, једном кад је Захарин заискао натраг два милиона своја, да је жена банкирова имала умријети од страха. Она је у томе искању увидјела блиску смрт свога мужа. Али је тај страх био узалудан, јеврејски банкир и данас живи.

Соба, у којој сам био одма примљен, била је такођер скромна, и одликовала се простотом покућства. Захарин је био просто обучен, лице му је познато по сликама био је дебео, косе су му биле доста црне према годинама, очи проницателне, на врх носа наочаре. На лицу су му се видјели трагови семитског п ријекла, јер је Захаринова мати била јеврејског поријекла.

Захарин ми је рекао да сједем, па настави:

— Прије свега да чујемо извјештај докторов, а ви немојте прекидати.

Асистент је веома подробно извијестио, што сам му ја с аопштио и своје опаске, а такођер и химијску анализу. Захарин му је неколико пута стављао питања, али сваки пут кад сам ја хтио поправити или допунити асистента, заустављао ме знаком руке, надостављајући:

— Причекајте, још ћу вас питати о томе.

Пошто је свршен извјештај, Захарин ми рече да се свучем. Стадох брзо бацати хаљине по разнијем столицама.

— Не тако; ја вас понизно молим, да све хаљине ставите на ову столицу, а ви да сједете на ову.

Он ме врло дуго и пажљиво прегледао и куцао, употребљујући истетоскоп.

— И ако ја и тако вијђу, што је вама, рече при свршетку, но знајући да би то било велико задовољство, кад бих вам саопштио, још вам треба послушати спину.

Наредивши ми да се опет обучем и да сједем, Захарин ми стаде давати питања, молећи да га не прекидам, и ништа да не надостављам, него да одговаратм само редом на питања. Ту је он давао своја мњења и савјете, кадикад сједећи дуго и ћутећи, наслонивши главу у шаке, и као да нешто размишља и с трудом продире. Мени се чинило, да тада није о мени мислио него о другијем стварима, али нијесам смио прекидати његова размишљања, и ако се посјета тако протезала двије уре и по.

Захарин је говорио просто, не без хумора. Двије трећине разговора биле су не о мојој болијести него о разнијем стварма.

Њеки његови савјети односно режима били су оригинални. Он је противан бањима и савјетовао је само поквасити се водом и то љети сваки дан, а зиме само једном на недјељу! Што би рекао о том савјету паришкиње? Он је савјето-

сламе; 2. разумним газдовањем са ђубретом; 3. добрим плодоредом; 4. уредним храњењем стоке; 5 старањем о ливадама и гајењем пчелњих биљака.

У недостатку сламне простирке довијају се: лишћем обореног дрвећа, тресетом, пољским и шумским коровом, стрњиком, лишћем од воћака, посјечним гранчицама жбунова, струготинама, отпацима при прерађивању лана, конопље итд.

Најзад, што се, на жалост најмање ради дижу живе ограде и у вријеме их подсијецају.

Кад би мјесто дрвених ограда око имања, или по голим и пустим мјестима, по странама, широким међама, крај путова, пашњака и гдје год само могу, биле живе ограде, нпр. смрчеве — сваки би могао и то сваке године прибавити од њих поткресивањем доста, а можда и довољно простирке, осим других користи, што се имају од живих ограда.

Како је срећан онај, који се, прилазећи дрвету, сјећа онога доба, када га је с ђедом или оцем садио! А још је срећнији онај, који има таквих дрвета, таквих успомена, споменика, наслијеђених од оца — пуну шуму.

С тога: поштујмо шуму и свако дрво! Засађујмо и његујмо марљиво шуме својим потомцима, како би и нама и њима било добро овде на земљи, и како би смо оставили лијепу успомену о себи за доба, када нас ту више не буде.

Из „Тежака.“

(Неколико ријечи о засађивању воћака у исцрпљеноме посноме земљишту.) Искуством је утврђено: да воћке, засађене на мјесту, на коме је друго дрвеће расло, одмах чим је то дрвеће повађено, не успијевају добро, а то с тога, што је земљиште на таквоме мјесту исцрпљено и сиромашно у оним састојцима којима се дрво посредством својих жила храни.

Али, има један начин којим се то зло може отклонити, и који нам ствара могућност, да и на таквом исцрпљеном, рђавом и посном земљишту, можемо одњеговати лијепе и добре воћке; па, како се рад при примјени овога назива распоређује на више година и може се извршити без великих трошкова, неће, надамо се, бити од штете, ако га и читатељима „Тежака“ — овим прикажемо.

Њемачки воћар Фогел, обиљежи око воћке, засађене у посноме земљишту, неколико кругова, па земљиште између тих кругова обрађује поступно, према воћкином порасту, и то на сљедећи начин:

На мјесту, на коме ће воћку засадити, ископа округлу један метар широку рупу, онако како се обично копају рупе у које се воћке саде, па је за тим испуни добром земљом и воћку у њу засади. Послије три године од засађивања воћке, обиљежи око ње један круг са пречником од једнога метра, а затим и други са пречником од два метра на простор између првога и другога круга, који је широк $^1/_2$ метра, прекопа најмање до дубине $^1/_2$ метра, при чему пази да бусен (најгорњи слој земље) дође на дно ископанога јарка. Поред тога, попуњава јарак: компостом (мјешанцем), ђибретом с друма или улице и добром земљом из ископанога јарка. Ако је земљиште сиромашно у кречу онда и овога у потребној количини додаје у јарак.

Жиле, које су се пружиле ван првога круга, које су се, дакле, у простор ископаног јарка, одсјеца, глатко, ашовом.

Шесте године послѣ засађивања, обиљежи опет два круга око воћке, један са пречником од два, а други са пречником од три метра, који опет износи $^1/_2$ метра ширине, прекопа, као и у првом случају (послѣ три године од засађивања,) до најмање дубине од $^1/_2$ метра. И сада, као и први пут, одсјеца глатко, ашовом, све жиле које су се пружиле у простор овога јарка, и попуњава јарак добром земљом, мешанцом и ђубретом са улица или друмова. Овај посао понавља на описани начин сваке треће године, дакле 9, 12 и 15 при чему кругови, који обиљежавају границе јарка, имају пречнике од: 3 и 4 м.: 4 и 5 м.: 5 и 6 метра.

Овај се начин може са најбољим успјехом примјенити за све врсте воћака, које су засађене у лоше земљиште, изузимајући орахова дрвета, која не подносе сасјецање жила.

(Сир од кромпира.) — Писац ових редака, јео је у једном саском селу, овакав сир, који тамошње домаћице овако праве: Узму доброг, бијелог кромпира и добро га у обичној води скувају, ољуште и у авану истуку да буде као добро тијесто. На 4 дијела кромпира, узму 1 дио овчијег, или крављег млијека (овчије је боље) и мало соли, па све добро измијешају и метну у један чист лонац, добро га поклопе и оставе да тако постоји 3—4 дана на миру. Послѣ тога времена опет га поново добро измијешају и сасну у калупе и добро притисну, да се оцједи. Затим га негдје у хладовину оставе да се суши и послије 14 дана га једу. Што је старији, тим је укуснији.

(Клице од јечма,) које се добивају из пивара, као споредан производ, изврсна су храна за говеда, младу и одраслу стоку, а нарочито за краве музаре. Добре клице не смију бити прашњаве, влажне или потпарене. Треба пријатно да миришу, а пошто лако привлаче влагу, ваља их чувати у сувом простору и по кад-кад повјетравати. При свем, што су изврсно хранеће средство, ипак при храњењу стоке јечменим клицама треба бити обазрив, јер се у новије вријеме примјетило, да се усљед храњења јечменим клицама често јављало побацивање у крава и липсавање телади у виду ређе. Но свакако се ова појава оснива и на томе, што су клице биле можда покварене, или што се стоци сувише и на неподесан начин давале, а осим тога, лако је могуће, да су још и друге које неповољне околности утицале на појаву побацивања. Говечету се може без бојазни давати дневно 1 до 2 кгр. јечмених клица. Најбоље их је полагати у смеси с плевом или сјечком сламе и исјеканом репом. Краве музаре, храњене овакоим смјесом даваће доста и доброг млијека.

Неколики начини употребе јабука.

Од јабука може се правити јабуковача пекмез, слатко, питије колачи, а оне се у великим количинама и суше како за домаћу потребу, тако и за извоз.

Зато, што се у нас употреба јабуке још и данас мало цијени, сасвим је на своме мјесту, да покажемо овдје, све начине њене употребе, да би се њима могли користити нарочито кад су родне године, када им је због тога и цијена врло незнатна.

Ред би био да почнемо с јабуковачом, но о њој овдје нећемо говорити зато, што је о јабуковачи написан лијеп чланак у Пољопривредном календару за 1898 г., на који, ради цјелине, упућујемо читаоце „Тежака.“ С тога ћемо овдје описати остале начине употребе јабука, т. ј.: сушење јабука, кување питија, слатка, пекмеза и прављење колача од јабука.

Сушење јабука. За овај циљ јабуке ваља да имају што мекше месо, али ипак да је толико чврсто, да се љуска може ножем или за то удешеним справама лако ољуштити, затим ваља да су накселе, миришљаве, правилна облика и средње крупноће. Најбоље су, кад у њима има киселине 5‰ (05%) а шећера 10%.

Јабуке по берби треба што боље провјетрити, па их за тим ако су крупне, исјећи у кришке, а ако су ситне, онда их само ољуштити. И с кришака треба уклонити кожицу. Тврдину треба уклонити јер је она несварљива. Да ољуштене јабуке и кришке не би поцрнјеле, треба их одмах по љуштењу потопити или у слану воду, која је нешто умлачена (50 грама соли на 10 литара воде) и у овој држати док се не почну ређати на лесе, или их сумпорисати, т. ј. ставити ољуштене јабуке и кришке у какав суд, који се може добро затворити, па у овоме запалити нешто сумпора. Сумпорастом киселином која се развија том приликом, кришке и ољуштене јабуке избјељеће се врло лијепо. Неки наводе да је овакве сумпорисање шкодљиво за здравље, али је новијем испитивањима утврђено, да воће приликом сумпорисања које се предузима на 10 минута пред сушење, може усисати само 0·005% сумпорасте киселине, дакле далеко мању количину но што ове има у многих вина и да већ послѣ 14 дана и та мала количина сасвим излани, те јој се траг и не примјећава.

Јабуке у кришкама могу да се суше тако, да се кришке полажу и да буду усправне. Положене кришке осуше се раније за половину времена, но усправљене кришке али усправљених крижака може стати на лесе 2—3 пута више но положених крижака. Цијеле јабуке, из којих је извађена тврдина, треба ређати на лесе јабуку до јабуке но тако, да са отвором падају на лесу, како би ваздух пролазио кроз тај отвор.

Сушење јабука врши се у истијем сушницама у којима се суше и шљиве, па се и само сушење врши у главноме на исти начин. Разлика је у томе, што овдје може бити јача топлота за 10—15°Ц, дакле 90°—100°, те се отуда и сушење врши брже.

Јабуке су суве кад звече. Оне су тада тврде, али послѣ неког времена омекну: могу се угибати и буду нешто теже, јер усисају неку количину влаге, но тиме не губе ништа колико од своје трајности.

Французи имају нарочити начин сушења јабука. За овај циљ узму ситне и осредње јабуке, ољуште их, изваде из њих тврдину са сјеменом, па их за тим кувају у кључалој води док одмекну „као восак.“ Кад то буде поређају их на лесу и у сушницу која је топла 80°. Овдје их држе док се не затворе све шупљике (поре.) Кад то буде онда их изваде из сушнице и овлаш притисну (пресују), па, кад се исхладе, унесу их поново у сушницу. Тада треба да је топлота у почетку 80°Ц. а касније 95°Ц, на којој их држе дотле док се скоро не осуше. Скоро суве јабуке изваде из сушнице, па их поново али јаче притисну, тако, да не буду дебље од 12 мм. (као пресоване смокве) и кад се добро охладе унесу их још једном у сушницу, да се потпуно осуше. Кад се осуше и исхладе, потрусе их шећером са свих страна, завију у хартију и ако се суше за продају спакују у сандучиће.

Најбоље је, кад се за паковање суових јабука, на биле сушене на буди који начин, употребе сандучићи који хватају до 25 кгр. Најприје их треба обложити бијелом или шареном хартијом, тако, да се крајевима хартије могу јабуке и озго покрити. Јабукама треба напунити сандучић до изнад његових ивица, т. ј. да вире за 3 см. и потом их руком притиснути, да поклопац прилегне. Кад то буде, онда се крајевима хартије покрију јабуке озго и поклопац закује.

Питије (пача) спремају се или од отпадака који се добивају приликом љуштења јабука за сушење, или од цијелих јабука.

Ако се праве од отпадака, онда треба на сваки 10 кгр. отпадака усути по 1 литар воде и затим кувати док добро одмекну и кад то буде, онда сок процједити кроз платно или џак. Да питије буду боље, може се додати на сваки литар сока до 500 грама шећера. Сок се потом кува у земљаној шерпњи или бакреном суду који је добро калајисан, док се не згусне као сируп. Да питије буду провидне, бистре, треба за вријеме кувања додати на сваки литар сока отприлике по 1 кафену кашичицу истуцане креде која је прије тога водом добро пречишћена. Кад се питије исхладе, напуне се њима судови који се повежу бешиком или пергаментском хартијом. Од 30 гр. отпадака добива се 15 литара сока, а из овог на 4 литре питија („сулца.“)

На исти начин кувају се питије и од цијелих јабука које се предходно исијеку у кришке.

Слатко. Од јабука најчешће се прави питијасто слатко. Јабуке се исијеку у кришке и дода толико воде да кришке у овој огрезну, па кувају док толико омекну, да се сламком могу набадати. За тим се изруче у тил или ореће платно (органтин); платно се повеже и као кад се сири, чиме притисне, да се сок оцједи. На сваки литар и по сока узме се 1 кгр. шећера, шећер прелије соком и кува док се капљице на таљиру не почну питијосати, мијешајући марљиво да не би загорело, а да слатко буде провидно, додаје се на литар сока по једна кашичица истуцане креде. Слатким, пошто се охлади, напуне се судови и повежу хартијом.

Овакво слатко може се кувати и од зелених јабука, само тада треба узети два пут већу количину шећера, а може се приредити и од јабуковаче док још није преврела (управо шире), када се дода наведена количина шећера и даље кува на исти начин.

Пекмез од јабука кува се на исти начин као и питије а разлика је у томе што се дуже кува т. ј. треба да се толико згусне да „мијешњак“ може стојати усправно. Да не би загорио, треба мијешати непрестано, а најбоље у облику положене (∞). Пекмезу се може додати мало цимета и каранфила, да буде укуснији. Њиме треба напунити суд док је још врело, па кад се охлади суд повезати.

Ако се пекмезу дода на сваки килограм по 200—300 грама шећера, онда се добива: мармелада од јабука. Често се мармеладе праве и од зелених јабука.

Пекмез може се кувати и од отпадака приликом готовљења јабуковаче, а и од цијелих јабука, које се прије тога исијеку у што ситније кришке.

Добар пекмез добија се од јабука и шећерне репе. За овај циљ узму се равне тежине слатких јабука и шећерне репе, па се заједно кувају док одмекну, затим се сок оцједи и кува док се добро згусне па њиме напуне судови. Од киселих јабука пекмез није тако провидан као од слатких јабука а и нешто је лошијег укуса. На овај начин приређује се пекмез и од јабука и крушака.

Колачи од јабука припремају се на исти начин као пекмез, само кад се сок процједи, дода се на сваки кгр. сока 120—200 грама шећера. Када је пекмез куван, метне се на лесе које су прије тога застрвене хартијом. Лесе ваља да су од галванизованих (цинкованих) жица и да им је рам висок најмање за 1 см. јер у тој дебљини треба да је и пекмез у лесе. Лесе се затим унесу у сушницу која је загријана 60—65°Ц. и ту се држе док вода из пекмеза испари највећим дијелом. То траје према томе какав је пекмез 12—24 часа. Кад се пекмез осуши, онда га ваља скинути с лесе, а овлаженим сунђером уклонити хартију, затим па га исјећи помоћу лењира у колачиће. Обична је дужина ових колача 5 см. а ширина 2·5 см. Од 1 кгр. пекмеза може се добити око 400 оваких колачића. Колачићи пакују се тако, да у сандучићу нема више од 1 кгр. Сандучићи се прије тога обложе лијепо хартијом.

Користи које имамо од јабука као што се види, врло су велике.

На послѣтку да поменемо и то, да се јабука употребљава и у љекарству. *) Тако од киселих јабука и жељеза (гвожђа) справља особити екстрат (Extra ferri malati) који се у љекарству чешће употребљава, а од зрелих слатких јабука готови се одвар (декокт) за стишавање ватре као благо средство за чишћење, а печене употребљавају се често у мјесто цицваре. Сок од јабука сматра се као добар лијек противу пролива а одвар од коре са стабла, нарочито с коријена, као лијек противу барских грозница.

Из „Тежака.“

*) Види Љековито биље у Србији од дра. Саве Петровића.

вао, да се чај и кафа никад врује не пију, а равије никако. Ја сам му казао да гдјегод пијем у вечер чај с ромом. Послије врло дугијех размишљања, он ми рече:

— Ну, гутљај рома можете и даље наставити.

За обједом по његовијем ријечима најбоље је пити млијеко и воду. Ја сам му примјетио, да је невска вода шкодљива, да је то раствор свијех петроградскијех гробља и фабрика, и да отвара.

— Да, слушао сам, вашу воду не хвале, — рече он. Али тијем боље, не треба вам узимати друга средства што отварају, која су уопће шкодљива.

На питање о виву он је дуго размишљао и овако ријешио:

— Боље је не пити вина никако, а у крајњем случају по чаше црнога на обједа и на вечеру, само би требало знати какве су код вас чаше, јер многи имају преогромне чаше. Треба ево половину ове чаше, рече, уставши и дохвативши једну чашу доста малу.

— А какво вино ви пијете, — упита ме

— Француско, — одговорих.

— Но, то је друга ствар, али овијех рускијех вина непознатијех врста ја не допуштам. У опће је шкодљиво пити Вини и друге минералне воде за трпезом. Ако хоћете, ајте на минералне воде и издржите цио течај, али тако минералну воду не пијте. — Трпеза ваља да буде проста, без икаквијех салса, научите се добро жвакати, не ваља јести и говорити, него жвакати полако и потанко. И мислите о томе што једете; немојте јести ништа тешко, ни зелени која надимље, као боба, грашка, купуса.

При овијем ријечима у огромном његовом трбуху поче јако кврчање, у њему је било тачно десет артићока. Захарин се забунио; ја сам прећутао, држећи се наредбе не прекидати га, и ако се сама намећала она евангелска: „Врачу исцјели се сам.“

— Можете походити даме, — Захарин је очински савјетовао. Треба у томе бити постојанијем. То је важно за здравље.

Захарин није одобравао театре и клубе, боље се у вечер возити у колима.

— А даљу треба на сваки начин да идете пјешке двије уре, и то не трчећи, да се уморите, јер је умор вазда шкодљив, него по мало, корак по корак, и то иђи као лудак, не бринући се и не мислећи о ничему.

Изо тављам чисто медицинске савјете, које сам те вечери примио тачно записане од његове стране у писму асистента.

Пријатељски опростивши се и оставив у куверти новац, остазио сам Захарина врло добријем расположењем духа. Он је на мене учинио утисак оригинала, што више манијака у некијем ситницама, али у опште умнога, љубазнога, простога и добромислећега човјека. О свачему је потанко размишљао, чинећи примједбе. Он је такав био и у науци, није изостављао иза прогреса, али је није трчао за модом нити је одбацао све старо. Тако је писао за пуштавање крви, коју се посвуда скоро данас осуђује.

Москва губи у њему једно од својијех свјетила. Захариново је име познато у Јевропи, и ако није скоро никакво важно дјело написао.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

ЦЕТИЊЕ, 9 јануара.

(Богојављење). На Богојављење извршено је по обичају свечано водоосвећење код чесме на дворској пјаци. Послије архијерејске службе из манастира кренула се литија до воде, гдје је Високопреосвештени Митрополит Митрофан извршио чин водоосвећења, у присуству Њ. В. Господара, Њ. В. Кнеза Наслѣдника, Њ. С. Кнеза Марка и Њ. С. Кнеза Петра. Ту су били и представници Русије и Грчке. Мноштво народа прекриљавао је сву пјацу. Његово Високопреосвештенство је за тијем одило да благослови агиазмом Двор и Дворце Кнеза

Насљедника и Књаза Мирка. Вријеме је било прелијепо, као што траје све од испред Божића.

(**Саучешће у жалости**). Њ. В. Господар на глас смрти проф. Захарина у Москви управио је његовој удови депешу саучешћа; такођер јој је управљена једна депеша од стране Бјелопавлића, којом јој изражавају саучешће у жалости за својијем добротвором.

— С **Данилов града** пишу нам:

Кад нам је стигао глас са Цетиња, да је преминуо наш велики добротвор проф. Захарин, јако нас је потресао; и 4 т. м. држали смо му свечану заупокојну литургију са парастосом у саборној цркви. Чинодјејствовали су три свештеника, а били су присутни ученици Жгребаничке и Орјолучке основне школе, све чиновништво, грађанство и три чете војника под оружјем.

Послије парастоса наша општина приредила је пред душом племенитог и славног Руса ниће, гдје се повео говор о његовом добром дјелу, нашем водоводу, који ће му у нашијем горама име обесмертити.

Слава нека је вјечна имену проф. Захарина и његовој племенитој души рајско уживање!

(**Одликовање.**) Г. проф. Ф. Јерговић одликован је француским каваљерскијем крстом „Pour le mérite agricole."

Допуна. — Његово В. Господар изволио је на Никољдан пр. год. одликовати г. капетана Луку Ненезића, члана окружног суда у Подгорици IV степеном Данилова реда.

† Михаило Зечевић професор и васпитач Призренске Богословије, преминуо је другог Јануара од неизлечиме болести (јектике) овдје на Цетињу у 34 својој години. Покојник је турски поданик из села Виницке у Васојевићима, а потомак је познатог у нашој историји игумана Ђурђевих Ступова Моисија Зечевића, који је лијепијех услуга учинио Црној Гори, особито за вријеме владе св. Петра. Отац покојног Михаила, барјактар Илија, који је на те крајеве познат као добар човјек и јунак, пошаље свог сина у Призренску Богословију коју сврши са одличним успјехом. Али покојник није се хтио ограничити са средњим образовањем, већ ради продужења више школе оде у Русију, датамо постигне највише духовно образовање. Да би се предходно упознао с руским језиком, те да би му објачавање у духовној академији ишло лакше, он најприје редовно сврши пети и шести разред кијевске семинарије, гдје на руском језику понови оне науке, које је у Призрену изучио био. Баш при крају посљедње школске године у Семинарији покојник осјећао се неколико болестан у прсима, тако да је и нешто крви бацао. Али за вријеме школских ферија знатно се био опоравио на љетњиковцу Бојарки (далеко пола сата жељезницом од Кијева,) тако да је без икаквог паузирања идуће, 1892 ге, школске године држао пријамни испит за ступање у Кијеву Духовну Академију и издржао га. Од времена ступања у Академију па све до трећег курса покојник се доста добро осјећао и ни у чему се није жалио, премда му се није лако било борити ни с руском климом, нити пак с другим оскудицама, које је морао подносити. Истина, наша браћа руси давала су му најпотребитије за издржавање, али ипак наш човјек без неке јаче припомоћи у таквим климатичним приликама не може како треба опстати. Знајући да његови родитељи сиромашно живе, никад им није хтио писати да се ма у чему нуждаје, већ, напротив, одвраћао би их кад би му јавили, да ће продати што од домаћег имућа и послати му, ако је само у оскудици.

Прошавши на трећи курс Академије, покојник почео се осјећати доста слабо. Но ипак у болницу је врло ријетко бивао све до овог времена, кад једном 95-те год. прозебе, усљед чега и доби јаки плеврит. Од истог плеврита прилично се опоравио био, али опет он га је на свагда уназодио, тако да од тог доба увијек би се жалио како га нешто тишти у прсима. Тај бол покојник је више појачао љетујући исте, 95-те године у прашинавом мјесту, на Подолу, гдје се налази кијевска Академија. Овакво здравље и услови за живот доћерали су га до тога, да је он одма у почетку школске године оболио и пролежао у академској болници од семтембра 95-те, па до нове, 1896, године, кад се је на силу учинио бољим и прешао из болнице у интернант, да би могао писати своју кандидатску дисертацију, која се даје на посљедњем, четвртом, курсу, одма у почетку школске године. Иза ове кратке три мјесеца, до априла, покојник је написао своју тему о црногорским владикама: Данилу Сави и Василији, и уз добар успјех у наукама, добио учени степен кандидата богословија, то по свршетку академије, 1896 године, пошао је у Биоград, гдје су га именовали за професора и васпитача Призренске Богословије, у којој дужности остао је тек једну, прошлу школску годину. Љетње ферије прошле године провео је на разне љековите воде у Србију, доцније, по савјету докторском проживио је један мјесец у Далмацији и најпослије у новембру дошао је на Цетиње и лијечио се у болници „Данила I." Али све његово старање о свом разуреном здрављу није ништа помогло: несрећна болијест с дана на дан све га је више спремала смртном одру, докле другог јануара ове године не испушти своју добру душу, закопавши собом све оне врује жеље, које је покојник гајио на спрам миле му потлачене браће у Старој Србији. —

Спровод покојнику у престоници Црне Горе учињен је достојан. На њему је присуствовало велико мноштво грађанства обадва пола, цетињска мушка и женска основна школа са својим учитељима и учитељицом, сва Гимназија и Богословско-Учитељска школа са својим наставницима, а такође и шефови овијех завода. На гробу са покојним професором опростио се кратким али језгровитим говором г. Ј. Николић.

Нека лака буде наша братска земља врлом мученику, и Свемогући нека утјеши ожалошћену му родбину и браћу, која су га тек спремна дочекала била, да им да руку помоћи у тешким мукама на те стране. Опет, лака му Српска земља, којој је заносно мислио послужити. —

По—ћ.

(**Српска Књиж Задруга.**) Улоге за шесто коло Срп. Књиж. Задруге предане су ми:

Г. Нико Татар пограничи комесар, г. Филип Јерговић професор, г-ђа Станислава П. Поповића, г. Јово Меденица подкомандир, г. Перо Јововић Упр. Двора, г. Мило Милетић секр. мин. финанције, г. Марко Шпадијер бриг. ађутант и секр. мин. вој. г. Ђуро Матановић секр. окр. суда на Чеву, г. Божо С. Врбица чиновник на Грахову, г. Илија Златичанин, г. Перо Шоћ гимназист, г. Коста Пејовић гимназист.

Свега до сад уписато на VI-то коло 1 добротвор, 40 оснивача и 67 улагача.

Ко жели имати и „Забавник" (излази у двомјесечним свекама по 12 штампа. табака, а за цијелу годину стаје за чланове Књиж. Задруге само по 2 фиорина) нека се ранијe обрати потписатеме.

Цетиње, 5 Децембра 1897.

П. М Поповић.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА."

СОФИЈА, 4 јануара. — При свечаном сахрањивању Књаза Александра у нови маузелеј Књаз Фердинанд управио је официрима бесједу, у којој је славио високе врлине и војену славу свога претходника.

БЕЧ, 5 јануара — Цар Франц Јосиф примио је Краља Милана у особитој аудијенцији. Милан је био у генералској униформи са угарскијем орденом Св. Стевана.

РИМ, 7 јануара. — „Месађеро" вели да Висконти Веноста усљед смрти свог сина хоће да даде оставку, и Рудини настоји, да га задржи.

РИМ, 8 јануара. — „Итали" опровргава вијест да Висконти Веноста хоће да даде оставку, и вели да се може рачунати да ће остати на своме мјесту.

ПЕТРОГРАД, 8 јануара. — При освећењу агиазме присуствовали су Цар, Царица, царска породица и дипломатско тијело.

БЕРЛИН, 9 јануара. — „Норддајче" изјављује се *противу кандидатуре Књаза Ђорђа* из узрока правичности према Турцима и интереса (!) Крита.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

(**Отвара се подписка**) за V-та годишвина (1898) на

„БЪЛГАРСКА СБИРКА"

списание за книжнина и обществени знания

Спис. „Българска Сбирка," ще излазя, както и до сега, по слѣднята программа:

I. Статии и очерки върху книжнината и обществениятѣ звания, по историята и етнографията; — Пътешествия.

II. Животописи на знаменити мужѣ, дѣятели въ науката, книжнината и обществения животъ.

III. Изящна словесностъ: стихотворения: — повѣсти, разкази и очерки изъ нашия животъ; — малки повѣсти и разкази, прѣведени отъ чужди езици и писани отъ по-извѣстни писатели; — прѣводи на нѣкои классически творения.

IV. Изъ книжнината и живота: I. Въ нашенско. Бѣлѣжки и разсуждения върху по важнитѣ явления въ нашата книжнина и обществения ни животъ. — II. Въ славянскитѣ земи и III. На чужбина.

V. Книгописъ: а) оцѣнка на български и чужди книги: б) показалецъ на новоизлѣзлитѣ български книги: в) показалецъ на по-важнитѣ статии и др. въ повремѣннитѣ списания и вѣстници.

VI. Малки вѣсти: изъ книжовния, черковно-общественъ и училищенъ свѣтъ у насъ и на чужбина.

VII. Смѣсь: свѣдѣния по домакинството, игиената и вѣсти за открития, изнамѣрвания и пр.

Сътрудници: Ив. М. Вазовъ, Д. К. Поповъ, П. П. Славейковъ, Д. Т. Страшимировъ, Ив. Ст. Андрейчинъ, Ал. Узуновъ, Д-ръ Ник. Бобчевъ, П. Кисимовъ, Д. В. Храновъ, П. П. Карапетровъ, Ил. С. Бобчевъ, Ив. Бѣлевъ, Хр. Берберовъ, Ил. Веновъ, Д. Т. Душановъ, Ю. Ивановъ, Г. Ив. Маркова, Д. Мариновъ, Кръстю Мирский, Ив. Найденовъ, Ст. Огняновъ, В. Ковачевъ, В. Неновъ, Р. Петковъ, Д-ръ Пасманикъ, Деборовъ (псевд.), К. Христовъ и др. и др.

Българска Сбирка ще излазя веднъжь въ началото на всѣки мѣсецъ, освѣнь въ юлий и августъ, въ размѣръ на 7 печатни коли.

Цѣната на годишния абонаментъ на Б. Сбирка си остава 10 лева за въ България, 12—извънъ. Половинъ годишни абонаменти не се приематъ. За ученицитѣ, селскитѣ учители, священницитѣ и за абонатитѣ на „Юридически Прѣгледъ" прѣзъ 1897 година Българска Сбирка, се отстъпва за 8 л., т. е. двѣтѣ списания вмѣсто 22 л. за 20 л.

На настоятелитѣ и на всички, които запишутъ и съберутъ стойностьта на 10 абонамента, прави имъ се обичайната отстъпка — едно на десетъ.

Забѣлѣжка. — Всичко, което се отнася до списанието ни (писма, статии, поручки, пари и пр.) испровожда се: До администрацията на Българска Сбирка, въ Пловдивъ.

Пловдивъ, ноемврий 1897 г.

Редакторъ: **С. С. Бобчевъ.**

(**Остављање сувог меса.**) Треба узети један добар сандук, па на дно посути, с једног прста дебело, просијаног буковог пепела. Па овај пепео треба лијепо поређати и сложити суво месо, шунке, сланину, итд.; ово месо треба посути пепелом, па онда опет и ређати један слој меса посути га пепелом итд., док сандук тако с месом и пепелом ненапунимо. Кад смо сандук на тај начин напунили, ми ћемо га заклопцем затворити и оставити негдје на хладно суво мјесто. На тај начин очуваћемо месо у потпуном соку више од године дана. Прије употребе требаће месо од плесни која се је нахватала, очистити, ал та плесан није месу ни најмање шкодила. Да би месо остало чистије, можемо свако парче, прије слагања, амотати у хартију.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Тек бијаху мало ублажене наше родитељске ране за губитком нашег милог и непрежаљеног Спасоја, који се прије непуне двије године, за вријеме нашег бављења у Подгорици пресели у вјечност, — али неумитна смрт сад нам поново отрже из њежних родитељских загрљаја нашу прву срећу, нашег драгог сина

ЉУБОМИРА,

ученика овдашње основне школе, који се у десетој својој години 17 ов. мј., послије кратке, али тешке болести, пресели у вјечност.

Ове поновљене родитељске ране блажише нам многобројна лична, телеграфска и писмена саучешћа, те сматрамо за своју најпријатнију дужност изјавити овим путем своју особиту благодарност, а на посе на телеграфском саучешћу: г. г. војводи Пламенцу, г. војводи Вуковићу с госпођом, бригадиру Јову Мартиновићу; ком. стојеће војске г. Ј. Вукотићу с госпођом, ком. М. Мартиновићу, ађутанту Н. Пејановићу с госпођом, управ. поште и телеграфа П. Поповићу; мојим драгим друговима г. кап. И. Ђуровићу с госпођом, М. Радовићу с госпођом, и М. Николићу, г. г. поручицима: А. Милачићу с госпођом, Јовићевићу, П. Пламенцу с госпођом, Митровићу, Вешовићу с госпођом и Вучинићу. Такођер хвала предсједнику ок. суда, г. Миловану Меденици с госпођом, г. проту Симићу, г. кап. Ш. Вујићу с друштвом потписатим на депеши. Велика и особита хвала Цар. Отом. лекару Усеин-ефендији, који је готов, да нашим болесницима прискочи у помоћ, те се је и овог пута својски трудио, да нам драгог покојника отргне неумитној смрти, као и за његово писмено саучешће. Хвала: г. попу Илији и попу Арсу Поповићу, беранском трговцу г. С. Поповићу са осталим Беранцима на њиховим писменим саучешћима. Незаборављена и вјечна хвала нашој браћи Васојевићима, који нам личним посјетама при боловању нашег драгог покојника, као и при погребу у онако огромној већини својим брацким саучешћем у много тугу ублажише. Особито захваљујемо г. бриг. војводи Лакићу Војводићу са свима војничким главарима, ок. кап. г. Ј. Бакићу са свима грађанским властима, г. проту А. Бојовићу са свештенством, г. г. учитељима овдашњих школа, који са својим ученицима допратише нашег Љуба до вјечне куће, а такођер и грађанству овог вароши.

Као горепоменутијема, тако и свијема нашим пријатељима и познаницима захвални остајемо, који нам у великом тугу ублажише својим искреним саучешћима.

Андријевица, 26 дец 1897 г.

Ожалошћени:

Отац: **Лакић**, мати: **Рада** Лабовићи.

ОБЈАВА.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: *среде* кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар. Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим петка ког дана полази у 10 сати прије подне и стиже у Котор у 4 сата по подне, има везе са брзовозним парабродом Лојидовог Друштва, који полази исти дан у 6 сати по подне из Котора за Трст.

Из *Котора* за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из *Цетиња* за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из *Подгорице* за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати пр. подне.

Из *Подгорице* за Никшић полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшић у 11 сати пр. под.

Из *Никшића* за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Цетиње, 12 септембра 1897.

Управа

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

ОГЛАСИ

Zadar (Dalmacija) (34—37) Задар (Далмација)

Уредник: **Др. А. Томановић** Издавалац: **Државна Штампарија.** У К. Ц. Државној Штампарији.